

*Національна правнича дискусія за темою:
«Антикорупційна політика
в системі органів правосуддя в Україні»**

*І. Деякі питання запобігання корупції
в судових органах*

**КОНСТИТУЦІЙНА МОДЕРНІЗАЦІЯ
СТАТУСУ СУДДІВ ЯК ШЛЯХ
У ПОДОЛАННІ КОРУПЦІЙНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ
СУДОВОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ**

С. ПРИЛУЦЬКИЙ
*доктор юридичних наук,
професор кафедри правосуддя
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)*

Нині однією з головних вимог до держави, яку ставить вітчизняне суспільство, є вимога про запровадження справедливого та незалежного суду для всіх громадян у нашій країні. При цьому суспільство чітко усвідомлювало й усвідомлює, що правосуддя в судах ніколи не зародиться, якщо судочинство будуть здійснювати нечесні люди. Свого часу видатний філософ сучасності Дж. Ролз у класичній праці «Теорія справедливості» [1] вивів досить простий, але водночас надзвичайно складний у практичній реалізації концепт — *«справедливість як чесність»* (*«justice as fairness»*).

У цьому аспекті постає низка складних запитань, зокрема: чому суддями стають нечесні люди? Чому чесній людині складно стати суддею? Чому чесні люди стають згодом нечесними суддями? Як захистити та вберегти чесного суддю від нечесності? Як самому захиститися від нечесного судді? Перелік цих питань є невичерпним, а пошук відповідей на них потребує значного заглиблення не лише у правову матерію, а й політичну, історичну, соціально-економічну, етнокультурну та психологічну складові української самобутності.

Шукаючи відповіді на поставлені запитання, розглянемо зміни, які відбулися після конституційної реформи 2016 р.

* Координатор підготовки матеріалів до актуальної теми — професор Л. Москвич.

На нашу думку, вагомим здобутком вітчизняного громадянського суспільства на шляху конституційних перетворень у подоланні корупції є інститут незмінюваності суддів. Так, у чинній редакції Конституції України встановлено, що суддя обіймає посаду безстроково. Варто звернути увагу, що у більшості цивілізованих країн світу зі сталою демократією інститут незмінюваності суддів став однією з ключових основ статусу професійних суддів та є важливим принципом судоустрою, який гарантує безстрокове перебування судді на посаді, а також непереміщення судді з посади та місця посади без його згоди. Забезпечення терміну перебування на посаді та незмінюваність – ключові елементи принципу незалежності суддів. Відповідно, судді повинні мати гарантований термін перебування на посаді до часу обов'язкового виходу у відставку, де такий існує.

Узагальнення головних ознак незмінюваності суддів дало нам змогу виокремити його найголовніші елементи, зокрема:

1. Вперше призначений на посаду суддя з самого початку повинен ставати незмінюваним. Згідно з цим правилом граничний термін перебування суддів на посаді має бути чітко визначений у законі. Зазвичай строк повноважень судді гарантується досягненням обов'язкового пенсійного віку або моментом досягнення фіксованого строку повноважень;

2. Особу, яку призначено на суддівську посаду, не можна без її згоди звільнити, відсторонити, перевести на іншу посаду, ні на більш низьку, ні на більш високу. За загальним правилом, суддя, який призначений на постійній основі, може бути звільнений з посади лише у випадках вчинення значного дисциплінарного проступку або заподіяння кримінального правопорушення. Водночас достроковий вихід судді у відставку повинен бути можливим

лише на добровільне прохання цього судді або у зв'язку зі станом здоров'я.

Відступ від гарантій незмінюваності може бути також виправданий здійсненням реформування в організації судової системи, що тягне за собою необхідні кадрові перестановки.

Крім того, до судді можуть бути вжиті дисциплінарні санкції, які передбачають переведення на іншу судову посаду без його згоди. Суддю можуть тимчасово призначити для надання допомоги в роботі сусіднього суду. Проте максимальна тривалість таких переведень повинна бути суворо обмежена рамками закону;

3. Гарантія незмінюваності повинна перебувати під судовим захистом, а її порушення може допускатись лише в судовому порядку. У випадку невиконання суддею одного зі своїх чітко визначених законом обов'язків він може підлягати відповідальності лише на підставі рішення за пропозицією, рекомендацією або згодою комітету чи органу, принаймні половина складу якого становлять судді. Справа такого судді повинна бути повністю розглянута цим органом, заслухано сторони, а суддя, справа якого розглядається, повинен мати право на представництво;

4. Суддя має бути захищений на випадок повного скасування посади, яку обіймає, тобто йому повинна надаватися відповідна його рівню посада, чи держава повинна брати на себе обов'язок утримання судді за весь час перебування поза штатом. Варто звернути увагу, що інститут незмінюваності суддів прямо залежить від способу формування суддівського корпусу. Незмінюваність не узгоджується з виборним порядком, сила і значення якого ґрунтується на праві громадян контролювати діяльність своїх обранців періодичними виборами. Правова природа виборів полягає у тому, що вони проводяться з чіткою періодичністю, що слугує надійним засобом громадянського контролю та забезпечує заміщення

посад особами, які користуються суспільною довірою.

У цьому контексті однією з ключових конституційних змін стала реформа механізму формування суддівського корпусу. У частині 1 ст. 128 Конституції України встановлено, що призначення на посаду судді здійснюється Президентом України за поданням Вищої ради правосуддя в порядку, встановленому законом. Тим самим законодавець відмовився від: п'ятирічного випробування суддів, які призначалися вперше; поетапного формування складу суддів за участю різних гілок влади (перше п'ятирічне призначення президентом та подальше можливе призначення парламентом). Також, на заміну Вищій раді юстиції, впроваджується модернізований орган під назвою «Вища рада правосуддя».

Можна припустити, що в далекій перспективі такі зміни принесуть свої позитивні результати, а це передусім зменшення політичного впливу та тиску на суддів під час їх добору і призначення на посади; мінімізація корупційної складової цього процесу.

Водночас не повинно бути хибного уявлення про те, що незмінюваність суддів — це запорука їх безвідповідальності, безкарності та сваволі. Ні, інститут незмінюваності не створює їм імунітету від відповідальності, і, як правило, підстави звільнення судді прямо встановлюються у конституціях.

Необхідно звернути увагу на те, що після конституційної реформи 2016 р. законодавець змінив підхід до розмежування підстав для звільнення та припинення повноважень судді. На жаль, такий розподіл був здійснений із недостатнім врахуванням наукової методології, обґрунтованості та юридичної логіки, внаслідок чого складно простежити раціональні критерії виокремлення цих підстав.

Нагадаємо, що у попередніх редакціях Конституції України повноваження судді припинялися лише в одному

випадку — факту його смерті (ч. 6 ст. 126). В усіх інших випадках відбувалося звільнення судді з посади (ч. 5 ст. 126). Такий підхід вочевидь був зумовлений тим, що неможливо розірвати юридичні відносини із суб'єктом за відсутності існування самого суб'єкта.

Нині підставами для **звільнення судді** є такі (ч. 6 ст. 126 Конституції України): 1) неспроможність виконувати повноваження за станом здоров'я; 2) порушення суддею вимог щодо несумісності; 3) вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді; 4) подання заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням; 5) незгода на переведення до іншого суду у разі ліквідації чи реорганізації суду, в якому суддя обіймає посаду; 6) порушення обов'язку підтвердити законність джерела походження майна.

Водночас повноваження судді **припиняються** у разі: 1) досягнення суддею шістдесяти п'яти років; 2) припинення громадянства України або набуття суддею громадянства іншої держави; 3) набрання законної сили рішенням суду про визнання судді безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним; 4) смерті судді; 5) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо судді за вчинення ним злочину.

Аналізуючи як підстави для звільнення, так і підстави для припинення повноважень судді, складно вловити принцип, за яким проводилося їхнє розмежування. Адже, як видається, частина підстав, позначених законодавцем як підстави для звільнення судді з посади, насправді повинні були б мати своїм наслідком припинення повноважень (зокрема, пункти 1, 4 і 5 стосуються припинення повноважень) і, навпаки (зокрема, пункти 2 і 5 більше тяжіють до звільнення).

На нашу думку, звільнення судді з посади має відбуватися вольовим владним актом конституційного органу, відповідно до якого суддя позбавляється не тільки владних повноважень, а й звання судді. Вбачається, що звільнення повинно бути реакцією на дії чи поведінку судді, які несумісні з цим високим званням. Припинення повноважень, як видається, немає позбавляти особу її правового статусу та звання судді. Більш того, припинені повноваження у певних випадках могли б бути поновлені чи пролонговані.

Варто звернути увагу й на те, що законодавець відмовився від такої підстави для звільнення судді з посади, як порушення суддею присяги (п. 5 ч. 5 ст. 126 Конституції України). Цей крок обумовлений спробою позбутися засилля проблем, що виникали у зв'язку з неоднозначним розумінням і тлумаченням інституту порушення присяги та не менш одіозною практикою його застосування. Натомість законодавець своєю реформою ввів низку нових підстав для звільнення та припинення повноважень судді. Водночас деякі з нових підстав для звільнення суддів спрямовані на подолання та запобігання корупційних ризиків суддівської професії, зокрема:

1. Вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді (п. 3 ч. 6 ст. 126 Конституції України);

2. Порушення обов'язку підтвердити законність джерела походження майна (на нашу думку, ця підстава охоплюється попередньою підставою для звільнення — нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді) (п. 6 ч. 6 ст. 126 Конституції України);

3. Повноваження суддів, призначених на посаду строком на п'ять років, припиняються із закінченням строку,

на який їх було призначено (п. 16¹ розділу XV «Перехідні положення»). На нашу думку, ця норма істотно нівелює конституційну гарантію незалежності професійного судді — його незмінюваність, яка полягає у тому, що суддя обіймає свою посаду безстроково (ч. 5 ст. 126 Конституції України). У правовій державі по закінченню випробувального п'ятирічного строку, суддя, якого не звільнили за вчинки чи поведінку, що дискредитують його статус і звання, має автоматично ставати незмінюваним;

4. Відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», має бути оцінена в порядку, визначеному законом. Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або доброчесності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади (п. 16¹ розділу XV «Перехідні положення»). Ця підстава для звільнення судді тісно кореспондується із попередньою та викликає серйозні застереження. Зокрема, чому суддя із п'ятирічними повноваженнями, який пройде перевірку на відповідність займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики та доброчесності, в подальшому підлягає звільненню? У такому випадку виникає ще одне запитання: як слід розцінювати те, що діючі на сьогодні судді гіпотетично вже пройшли відповідні перевірки, передбачені законами України «Про очищення влади» [2], «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» [3], «Про забезпечення права на справедливий суд» [4]?

Як стверджує О. Філатов, саме в такий спосіб ставиться крапка навколо спекуляцій з приводу оновлення суддівського корпусу. Замість пропо-

зиції звільнення всіх суддів передбачається цивілізований, правовий та дієвий механізм перезавантаження судової влади через індивідуальне оцінювання суддів за критеріями компетентності, професійної етики та доброчесності. На думку політика, судді, які впевнені у своєму професіоналізмі та етичній поведінці, ті з них, хто може підтвердити чистоту джерел своїх доходів та майна, хто дотримується вимог антикорупційного законодавства, не матимуть жодних проблем із проходженням цієї процедури [5, 21].

Слід також зазначити, що у суддівської спільноти перспективи конституційних нововведень викликали неоднозначну реакцію. Зокрема, на думку Голови Верховного Суду України Я. Романюка, Закон України «Про судоустрій і статус суддів» 2016 р. концентрує публічну увагу власне на постаті судді, загострює інтерес до способу життя суддів — як особистого, так і професійного. Відтепер судді будуть зобов'язані подавати ще дві окремі декларації — декларацію родинних зв'язків і декларацію доброчесності. Ці декларації будуть публічно доступними, а судді притягуватимуться до дисциплінарної відповідальності, якщо декларації не будуть подані чи будуть подані із запізненням. Крім того, на рівні закону закріплюється утворення так званої Громадської ради доброчесності з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України в проведенні кваліфікаційного оцінювання.

Головна ідея, якою обґрунтовуються такі пропозиції, як вважає Я. Романюк, — це забезпечення громадського контролю над способом життя суддів, боротьба з корупцією та залучення громадськості до роботи органів у системі судоустрою. Ідея зовні, звісно ж, приваблива та одержує схвальні відгуки в суспільстві. Проте Голова Верховного Суду України вбачає, що ці ново-

введення матимуть мізерну ефективність на практиці, наводячи низку аргументів на обґрунтування своєї точки зору. По-перше, судді вже давно щороку подають декларації про доходи та майно, у тому числі, і щодо членів сім'ї. Ці декларації є загальнодоступними, оприлюднюються та неодноразово перевіряються відповідними фіскальними органами. Наприклад, лише за минулий рік були здійснені дві таких перевірки. Якщо є потреба розширити зміст декларації, то можна це зробити зараз — перед впровадженням системи електронного декларування. Тому, на думку Я. Романюка, від двох додаткових, але по суті формальних декларацій, практичної користі буде мало. Радше їх можна розцінювати як штучне створення чергової підстави для притягнення суддів до відповідальності.

По-друге, у системі судоустрою функціонує самостійний орган — Вища кваліфікаційна комісія суддів України, яку сформовано відповідно до європейських стандартів. До складу Комісії входять представники громадянського суспільства, а її робота є прозорою і публічною. На офіційному сайті Комісії постійно оприлюднюється інформація з питань, які розглядаються щодо суддів і кандидатів на посаду судді. Кожен небайдужий може звернутися до Комісії та надати будь-які відомості про суддю чи кандидата. Комісія й сама вправі запитувати та одержувати інформацію, яка їй потрібна для роботи. Весь цей масив відомостей прискіпливо вивчається, аналізується та використовується у роботі. Тому необхідності створення окремого громадського органу для збору, перевірки й аналізу інформації щодо судді немає. Це повинно залишатися в компетенції державного органу — Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. При цьому громадськість і надалі повинна мати необмежене право надавати Комісії інформацію про суддів і канди-

датів на посаду судді. І загалом, як підсумовує Голова Верховного Суду України, теза про «залучення громадськості до роботи державних органів» нині перетворюється на такий собі розтиражований штамп і використовується в багатьох реформаторських ініціативах швидше як «данина моді». Необхідно припинити подібну популістську риторичку в законотворчій діяльності та перейти виключно до зваженого й професійного підходу [6, 11].

Проте експерти та вчені-конституціоналісти висловлюють іншу точку зору. Зокрема, О. Марцеляк слушно наголошує на тому, що, навпаки, «дуже важливо, щоб інститути громадянського суспільства, наукова громадськість більше говорили про ті проблеми, що виникатимуть під час реалізації судової реформи в Україні. Щоб у нас не було “уявного конституціоналізму” чи “конституційної графоманії”, коли ми приймаємо зміни до Конституції, прекрасні закони, а питання конституціоналізації суспільства, суспільних відносин не вирішується» [7, 32].

Дійсно, позиція Я. Романюка не є безспірною, зважаючи на те, що він сам акцентує увагу на існуючих вадах у системі контролю за професійністю, дисципліною та доброчесністю суддів. Зокрема, він підтверджує, що існуюча система притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності є малоефективною. Переважна більшість суддів в Україні — це судді місцевих й апеляційних судів, скарги на діяльність яких розглядав єдиний на всю державу орган — Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Більш того, Комісія, крім власне цієї функції, здійснює велику кількість інших повноважень, не менш важливих, які так само потребують часу, зусиль та уваги. Повноважень не зменшується, а тільки додається, як-от: нещодавно проведено первинне та поточне кваліфікаційне оцінювання суддів. Унаслідок цього члени Комісії подекуди фізично

не спроможні впоратися з усіма питаннями однаково швидко. Тому зрозуміло, що на всі випадки дисциплінарних порушень суддів Комісія не здатна реагувати оперативно та ефективно одночасно. Ці фактори утверджують недоброчесних суддів у думці про їхню безкарність, а також розхолоджують інших суддів. Якщо порушення, хоч і дрібне, залишається без належного реагування, воно породжує наступні порушення. Зараз боротьба з корупцією в системі спрямовується здебільшого на посилення відповідальності порушника. Однак цього недостатньо. Варто дещо змістити акценти. Не так тяжкість покарання, як його невідворотність повинна стати пріоритетом для подолання корупційних проявів [6, 11].

Тому вважаємо, що в нинішніх умовах безпосередня участь громадянського суспільства в процесі впровадження конституційних новацій щодо правосуддя, зокрема пряма громадська активність з виявлення недоброчесних суддів і притягнення їх до відповідальності, є вкрай важливою і має справляти важливий ефект для відродження чистоти правосуддя.

Як видається, відновлення та підтримка довіри суспільства до судової влади передусім залежить від дотримання її представниками норм професійної етики, — і саме це зумовлює таку пильну увагу до них з боку громадськості. Але водночас судді повинні поводитися доброчесно та відповідати за свою поведінку не тільки під час виконання своїх функцій і професійних обов'язків, а й в особистому житті. Унаслідок того, що громадськість наділяє суддів такими широкими повноваженнями й довірою, мають існувати певні заходи для притягнення їх до відповідальності, аж до звільнення із посади у випадках неналежної поведінки, яку неможливо виправдати.

Це особливо стосується корупційних діянь у сфері судочинства, які сут-

тево підривають віру громадськості в неупередженість та незалежність суду. В інших випадках неналежної поведінки є доречним притягнення до кримінальної, цивільної або дисциплінарної відповідальності — залежно від характеру проступку [8];

5. Новою підставою для звільнення суддів (припинення їхніх повноважень) стало те, що у випадках реорганізації чи ліквідації окремих судів, утворених до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», *судді таких судів мають право подати заяву про відставку або заяву про участь у конкурсі на іншу посаду судді в порядку, визначеному законом* (п. 16¹ розділу XV «Перехідні положення»). Вбачається, що такий механізм реорганізації чи ліквідації судів набуває зручної форми впливу на суддів та створює передумови для звільнення неугодних суддів, що суттєво вплине на їхню незалежність загалом.

Фактично в розділі XV «Перехідні положення», та, зокрема, у п. 16¹, чинної Конституції України закладено додатковий люстраційний механізм з метою кадрового очищення судової влади, що викликає певне занепокоєння. Таке застереження можна було б розглядати як безпідставне, коли б світовій історії не були відомі приклади зловживань у цьому питанні. Для прикладу, в період реставрації абсолютизму у Франції кінця XVII ст. — початку XVIII ст. уряди в цій країні змінювалися досить часто, а суди не завжди були віддалені від політики, що викликало невдоволення влад, які змінювали своїх попередників, а тому питання про очищення суддівської спільноти ставилося неодноразово. Наполеон I, Бурбони і Наполеон III заповзято очищали суди, тобто змінювали суддів, по закону незмінюваних. Це відбувалось як за допомогою адміністративних засобів, так і на підставі загальних розпоряджень, які підривали принцип незмі-

нюваності. Так, за Наполеона I практикувалося закриття та перейменування судів, що фактично залишало суддів поза штатом.

Питання про очищення суддівського корпусу виникло і в часи Третьої республіки, однак її очільники поставилися до принципу незмінюваності суддів більш обережно, ніж всі попередні уряди Франції. З 1870 р. почалася розробка цього питання у законодавчих установах Франції. Завершився цей процес лише 1 серпня 1883 р. прийняттям закону, який, не скасовуючи незмінюваність як принцип, надав уряду нетривалий час для видалення суддів, які не відповідали державним вимогам. На думку І. Фойницького, в цьому законі не можна не помітити нову перемогу принципу незмінюваності і новий доказ того, що порушення його у Франції мало суто політичний характер [9, 221].

У цьому контексті, на думку експертів Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, заперечення викликає доповнення до розділу XV «Перехідні положення» Конституції України (п. 16¹), відповідно до якого «упродовж двох років переведення судді з одного суду до іншого здійснює Президент України на підставі відповідного подання Вищої ради правосуддя». Компромісну позицію Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеціанська Комісія) [10] щодо цього пункту фахівці вважають необґрунтованою, оскільки, на їхню думку, дворічний термін є достатнім для того, щоб розставити на посади в судах «своїх людей», зберігши тим самим вплив на судову систему й надалі (така практика була досить поширеною за часів президентства В. Януковича) [11, 8].

Конституційні новації торкнулися й регламентації суддівського цензу. Було, зокрема:

- підвищено віковий поріг із 25 до 30 років та встановлено граничну

межу, яка не повинна перевищувати 65 років;

- підвищено вимоги до стажу професійної діяльності у сфері права з трьох до, щонайменше, п'яти років;

- запроваджено новітні, досить оціночні та розширювальні вимоги, такі як компетентність і добросовісність.

Крім того, законодавець досить обачно ввів відсильну норму, яка встановила, що законом можуть бути передбачені додаткові вимоги для призначення на посаду судді, а для суддів спеціалізованих судів відповідно до закону можуть бути встановлені інші вимоги щодо освіти та стажу професійної діяльності. Разом із тим з ч. 3 ст. 127 Конституції України зникла вимога до суддів про те, що вони повинні проживати в Україні не менш як 10 років.

Отримавши додаткові конституційні гарантії незалежності, судова влада має скористатися ними для підвищення рівня власної легітимності. Адже легітимність, як і незалежність, не надаються автоматично, їх потрібно напружувати та здобувати. Не останню роль у цьому процесі відіграє підзвітність судової влади, її відкритість для обґрунтованої критики, вміння вчитися

на власних помилках і тим самим постійно вдосконалювати свою діяльність. І передусім — висока якість виконання професійних обов'язків найкраще гарантує легітимність і незалежність судової влади. Таким чином, незалежність і підзвітність не суперечитимуть, а доповнюватимуть одна одну.

Водночас важливо наголосити, що суддя не повинен нести відповідальність за політику попереднього уряду або режиму. Судді не мають піддаватися критиці або притягатися до дисциплінарної відповідальності тільки через те, що вони дотримувалися законів, ухвалених попереднім режимом, за винятком випадків, коли вони недобросовісно й неправильно застосовували закон [8].

Реалії сьогодення свідчать, що без активного впливу громадянського суспільства на процес очищення влади, зокрема судової, від людей, що негідні управляти державою, ніяк не обійтися. Системна та послідовна громадська оцінка кандидатів на суддівські посади, а також оцінка добросовісності вже діючих суддів — важливий шлях до зародження насправді незалежної судової влади в Україні.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Ролз Дж.* Теорія справедливості / пер. з англ. О. Мокровольський. — К., 2001. — 822 с.
2. *Про очищення влади* : Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1682-VII // Відомості Верховної Ради України. — 2014. — № 44. — Ст. 2041.
3. *Про відновлення довіри до судової влади в Україні* : Закон України від 8 квітня 2014 р. № 1188-VII // Відомості Верховної Ради України. — 2014. — № 23. — Ст. 870.
4. *Про забезпечення права на справедливий суд* : Закон України від 12 лютого 2015 р. № 192-VIII // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 18, № 19–20. — Ст. 132.
5. *Філатов О.* Основні новачки конституційного етапу судової реформи [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7084143e156b2931c2257fa100460f50/\\$FILE/Book%20SUD_FORUM_2016.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7084143e156b2931c2257fa100460f50/$FILE/Book%20SUD_FORUM_2016.pdf).
6. *Романюк Я.* Судова реформа в Україні: погляд на ефективність правосуддя через призму соціальних потреб [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7084143e156b2931c2257fa100460f50/\\$FILE/Book%20SUD_FORUM_2016.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7084143e156b2931c2257fa100460f50/$FILE/Book%20SUD_FORUM_2016.pdf).
7. *Марцеляк О.* Існують ризики у функціонуванні судової гілки влади у майбутньому // Національна безпека і оборона. — 2016. — № 5–6 (163–164).
8. *Позиція судової влади та її відносини з іншими гілками державної влади в умовах сучасної демократії*: Висновок № 18 (2015) Консультативної ради європейських суддів (м. Лондон, 16 жовтня 2015 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/>

- vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/d9be0b8c122d5268c2257f0d00419b55/\$FILE/Vysnovok__№18_(2015).pdf.
9. Фойницький І. Я. Курс уголовного судопроизводства. — СПб., 1996. — Т. I. — 552 с.
 10. Висновок Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) від 23–24 жовтня 2015 р. № 803/2015 «Щодо проекту змін до Конституції України в частині правосуддя», затвердженого Конституційною Комісією, 4 вересня 2015 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/visnovok%2026.pdf>.
 11. *Реформування конституційних засад судової влади // Національна безпека і оборона.* — 2016. — № 5–6 (163–164).

REFERENCES

1. Rolz Dzh. Teoriia spravedlyvosti [Theory of justice], Kyiv, 2001, 822 p.
2. Pro ochyshchennia vlady: Zakon Ukrainy vid 16 veresnia 2014 r. № 1682-VII [About cleaning of the power: The law of Ukraine of September 16, 2014 № 1682-VII], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2014, no. 44, Article 2041.
3. Pro vidnovlennia doviry do sudovoi vlady v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 8 kvitnia 2014 r. № 1188-VII [About restoration of trust to judicial authority in Ukraine: The law of Ukraine of April 8, 2014 № 1188-VII], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2014, no. 23, Article 870.
4. Pro zabezpechennia prava na spravedlyvyi sud: Zakon Ukrainy vid 12 liutoho 2015 r. № 192-VIII [About ensuring the right for fair trial: The law of Ukraine of February 12, 2015 № 192-VIII], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2015, no. 18, no. 19–20, Article 132.
5. Filatov O. Osnovni novatsii konstytutsiinoho etapu sudovoi reformy [Main innovations of the constitutional stage of judicial reform]. Available at: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7084143e156b2931c2257fa100460f50/\\$FILE/Book%20SUD_FORUM_2016.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7084143e156b2931c2257fa100460f50/$FILE/Book%20SUD_FORUM_2016.pdf).
6. Romaniuk Ia. Sudova reforma v Ukraini: pohliad na efektyvnist pravosuddia cherez pryzmu sotsialnykh potreb [Judicial reform in Ukraine: a view of efficiency of justice through a prism of social requirements]. Available at: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7084143e156b2931c2257fa100460f50/\\$FILE/Book%20SUD_FORUM_2016.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/7084143e156b2931c2257fa100460f50/$FILE/Book%20SUD_FORUM_2016.pdf).
7. Martseliak O. Isnuiut ryzyky u funktsionuvanni sudovoi hilky vlady u maibutnomu [There are risks in functioning of a judicial branch of the power in the future], *Natsionalna bezpeka i oborona*, 2016, no. 5–6 (163–164).
8. Pozyttsiia sudovoi vlady ta ii vidnosyny z inshymy hilkamy derzhavnoi vlady v umovakh suchasnoi demokratii: Vysnovok № 18 (2015) Konsultativnoi rady ievropeiskykh suddiv (m. London, 16 zhovtnia 2015 r.) [Position of judicial authority and its relation with other branches of the government in the conditions of modern democracy: Conclusion № 18 (2015) of the Advisory board of the European judges (m. London, on October 16, 2015)]. Available at: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/d9be0b8c122d5268c2257f0d00419b55/\\$FILE/Vysnovok__№18_\(2015\).pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/d9be0b8c122d5268c2257f0d00419b55/$FILE/Vysnovok__№18_(2015).pdf).
9. Foynitskiy I. Ya. Kurs ugolovnoho sudoproizvodstva [Course of criminal trial], Saint Petersburg, 1996, vol. I, 552 p.
10. Vysnovok Ievropeiskoi komisii «Za demokratiuu cherez pravo» (Venetsianskoi komisii) vid 23–24 zhovtnia 2015 r. № 803/2015 «Shchodo proektu zmin do Konstytutsii Ukrainy v chastyni pravosuddia», zatverdzenoho Konstytutsiinoiu Komisiieiu, 4 veresnia 2015 r. [Conclusion of the European commission «For democracy through the right» (The Venetian commission) of October 23–24, 2015 № 803/2015 «About the project of changes in the Constitution of Ukraine regarding justice», approved by the Constitutional Commission, on September 4, 2015]. Available at: <http://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/visnovok%2026.pdf>.
11. Reformuvannia konstytutsiinykh zasad sudovoi vlady [Reforming of the constitutional bases of judicial authority], *Natsionalna bezpeka i oborona*, 2016, no. 5–6 (163–164).

Прилуцький С. В. Конституційна модернізація статусу суддів як шлях у подоланні корупційної залежності судової влади України

Анотація. У статті аналізуються основні новації, які принесла конституційна реформа 2016 р. щодо правового статусу суддів України, а також їх вплив на подальший розвиток судової влади в державі.

Ключові слова: конституційна реформа, громадянське суспільство, статус суддів, судова влада, корупція.

Прилуцкий С. В. Конституционная модернизация статуса судей как путь преодоления коррупционной зависимости судебной власти Украины

Аннотация. В статье анализируются основные новации которые принесла конституционная реформа 2016 г. относительно правового статуса судей Украины, а также их влияние на последующее развитие судебной власти в стране.

Ключевые слова: конституционная реформа, гражданское общество, статус судей, судебная власть, коррупция.

Prilutskiy S. Constitutional Modernization of Status of Judges as Way of Overcoming of Corruption Dependence of Judicial Department of Ukraine

Annotation. In the article basic innovations are analysed which was brought by constitutional reform of 2016 in relation to legal status of judges of Ukraine, and also their influence on subsequent development of department judicial in a country.

Key words: constitutional reform, civil society, status of judges, department judicial, corruption.